

Nr 108.

Av herr **Ström**, om åtgärder till förbättring av internerings- och socialvården.

»Brottsligheten stegras för varje dag», så läses ständigt i tidningarna. Vi veta vad detta betyder för samhällsmoralen och vilka stora krav härigenom ställas på omhändertagande av de vilsegångna. Under nuvarande svåra tider torde därför alla goda krafter samverka i räddningsarbetet.

En samorganisation så långt görligt är emellan internerings- och förbättringsanstalterna är behövlig. Först genom en sådan kan en verkligt individuell behandling komma till stånd. Den olika asociala handlingen är numera den som avgör, huruvida en person skall sändas till den eller den anstalten. En samorganisation skulle kunna giva möjligheter till behandling, vård och fostran av asociala element — inte efter den eller den kanske tillfälliga förbrytelsen eller förseelsen, utan mera efter individens grundpsyke och den verkligt grundläggande orsaken till hans felsteg. Genom en dylik samorganisation skulle också i fråga om vårdpersonal och bevakning en för det hela gagneligare fördelning kunna äga rum, i det var och en kunde i möjligaste mån få tjänstgöring vid den vårdform, för vilken han bäst passade. Större befordringsmöjligheter för personalen bleve även en följd av samorganisationen.

Då en person intages i fängelse eller annan vårdanstalt, bör en anstaltens inskrivningsnämnd med ledning av domstols- eller förhørsprotokollet (utredningsakten) och genom personliga samtal med vårdfallet i fråga söka skapa sig en uppfattning om vilket yrke, som den intagne bör utbildas i, detta naturligtvis i sådana fall, då vederbörandes tidigare yrke varit bidragande orsak till brottsliga gärningar eller asociala handlingar. Med andra ord: den intagne bör i vissa fall omplanteras i ny jordmån för att skydda honom eller henne från att begå nya brottsliga felsteg.

Utvecklingen av arbetsdriften inom fängelser och andra förbättringsanstalter bör drivas därhän, att de intagnas yrkesskicklighet och försörjningsförmåga effektivt ökas samt möjligheter beredas dem att i mera avsevärd grad än hittills bidra till hemmavarande anhörigas (hustru, barn, föräldrar, syskon) underhåll, så att både dessas bekymmer och kommunernas ekonomiska tunga lättas. Därför synes det psykologiskt riktigt i fostraregärningen, att vårdfallet, där så låter sig göra, tilldelas ackordsarbete med betalning enligt den fria marknadens priser. För att stimulera arbetsvillig-

heten samt ansvars- och omsorgskänslan borde en tredjedel av arbetsförtjänsten lämnas till anstaltsdirektionen som betalning för »inackorderingen», en tredjedel avsättas till vårdfallet självt och en tredjedel via postverket sändas till hemmavarande anhöriga som hjälp till uppehållet, detta i likhet med familjebidragen till beredskapsfamiljerna. Genom en dylik anordning skulle vårdfallet bringas till ökad ansvarskänsla gentemot de sina och på så sätt få en daglig sporrande ekonomisk-social kontakt med hemmet, visande bättring till ett nytt samhällsliv. Detta skulle också betyda ökad förståelse från vederbörande allmänhets sida i hans förvärvshänseende, då den intagne frigives eller utskrivs.

Landet borde uppdelas i anstaltsdistrikt, och vid sidan av anstaltsdirektionerna borde en rådgivande tremannanämnd (två manliga och en kvinnlig) med klar förankring i folkets led fungera.

En modern, effektiv och statskontrollerad grossiströrelse (en socialprodukternas försäljningscentral) borde startas med uppgift att å ena sidan till skyddsvårdsfallen tillhandahålla arbetsmateriel och arbetsmallar till gängse dagspriser och å andra sidan uppköpa deras färdiga arbetsalster också till gängse dagspriser för försäljning till allmänheten via vår aktade köpmannakår. Stockholms stadsmission med sitt välkända sociala hjälparbete kunde måhända vara villig handhava försäljningscentralens arbete. Genom en sådan anordning kan man dels följa skyddsvårdsfallets strävan och omsorg om de sina, dels ock vaka över, att vederbörande har jämt arbete med i handeln gångbara produkter.

Innan frigivningen eller utskrivningen av det hantverksutbildade vårdfallet bör anstaltsledningen i samråd med vederbörande skyddsvårdsförening ordna med arbetsutkomst på så sätt, att t. ex. en skomakeriverkstad uppföres med penningmedel från Svenska skyddsförbundets statsanslag eller fonder, vilket förbund naturligtvis skulle stå som ägare till samtliga inköpta inventarier till dess vederbörande visar sig vuxen kunna stå på egna ben. I sådant fall borde en lämplig fackföreningsmedlem utses som försynt rådgivare och övervakare.

Då skyddsvårdsfallet börjar sin »fria verksamhet», bör han som redan nämnts tilldelas mallar att arbeta efter, t. ex. för en toffel, som är säljbar i den allmänna marknaden. Vederbörande bör då inriktas på tillverkning av sådana arbetsalster, till dess nya arbetsmallar tilldelas honom eller henne för annat säljbart varuslag.

För att effektivt kunna bistå de frigivna och likställda, som tillhöra den partiella arbetskraften i arbetsanskaffningshänseende, böra en manlig och en kvinnlig socialkurator anställas vid varje arbetsförmedlings huvudkontor. Arbetet bör därvid utföras i likhet med vad förre direktören för Stockholms läns arbetsförmedling under flera år praktiserat. Vid sidan av dessa böra s. k. socialortsombud organiseras helst via statskyrkoprästerna och frikyrko-

pastorerna med uppgift att biträda skyddskonsulenterna och socialkuratorerna bl. a. i förundersöknings- (utrednings-) och övervakningsarbetet. Dessa ombud borde därjämte bli försynta rådgivare och övervakare åt icke hantverksutbildade skyddsvårdsfall.

För åstadkommande av en klar uppdelning mellan verkställigheten av straffet eller anstaltsvistelsen och de eftervårdande uppgifterna böra Svenska skyddsförbundets verksamhet och skyddskonsulentorganisationen överflyttas från kungl. fångvårdsstyrelsen till en skyddsvårdsbyrå i kungl. socialstyrelsen, enär hela detta hjälparbete, som i första hand är baserat på arbetsanskaffning, i första hand mera hör samman med socialvård- (hjälpverksamhet) än med fång- och interneringsvård. Under nämnda skyddsvårdsbyrå skulle alltså skyddskonsulenterna, socialkuratorerna och socialortsombuden sortera.

Därjämte bör en effektiv upplysningsverksamhet genom utgivandet av en periodisk skyddsvårdstidskrift, genom verkligt upplysande föredrag och med filmens hjälp söka bana väg även för direkt arbetsinsats till skyddsvårdsverksamhetens stödjande. Man kan därvid icke underlåta tänka på det ofta använda sättet att genom syföreningar, arbetsaftnar och liknande utföra ett inre socialt missionsarbete, som kan komma respektive läns skyddsvårdsförening till godo för nödställda, värlösa och förkomna.

Om dessa förslag följdes, skulle säkerligen detta betydande avsnitt av internerings- och socialvården gå ljusare och bättre tider till mötes. — Vad dessa förslags realiserande skulle betyda för vårdfallen personligen och för deras hustrur och barn därhemma, som i ängslan och oro motse frigivnings- och utskrivningsdagen, kan icke mätas i penningars värde. Detta skulle också betyda förebyggandet av brottslighetens ökande i nuet och i framtiden.

Åberopande av ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förut-sättningslös utredning angående de i motionen anförda syn-punkterna och förslagen.

Stockholm den 19 januari 1944.

Fredrik Ström.